

Yttrande från Regionkommittén om:

- "Meddelande från kommissionen om det flerspråkiga informationssamhället", och
- "Förslag till rådets beslut om antagande av ett flerårigt program för att främja den språkliga mångfalden inom gemenskapen i informationssamhället"

(96/C 337/08)

BAKGRUND

- "Kommissionens meddelande om det flerspråkiga informationssamhället", och "Förslaget till rådets beslut om antagande av ett flerårigt program för att främja den språkliga mångfalden inom gemenskapen i informationssamhället" (dok. KOM(95) 486 slutlig — 95/0263 CNS).
- Europeiska kommissionens beslut den 23 november 1995 att rådfråga Regionkommittén i denna fråga.
- Beslutet av den 18 juli 1996 att överlämna utarbetandet av detta yttrande till utskott 7 "Medborgarnas Europa, forskning, kultur, ungdom och konsumenter".
- Det utkast till yttrande (CdR 6/96 fin) som utskott 7 antog den 27 februari 1996. Föredragande var Konstantinos Kosmopoulos.

Regionkommittén har beaktat följande när den under sin 13:e plenarsession den 12-13 juni 1996 (sammanträdet den 12 juni 1996) enhälligt antog föreliggande yttrande.

- Romfördraget och särskilt dess artiklar 128 och 130.3.
- Europeiska rådet på Korfu den 24-25 juni 1994 betonade vikten av informationssamhällets kulturella och språkliga aspekter.
- Europeiska rådet i Cannes den 26-27 juni 1995 påminde om vad den språkliga mångfalden betyder för gemenskapen.
- Det är mycket viktigt att alla europeiska regioner och deras invånare genomför övergången till informationssamhället, som kan erbjuda dem viktiga nya fördelar.
- Detta informationssamhälle kan på ett effektivt sätt ge ett bidrag till den nya kommunikationsindustrin genom att ge den nya framtidsutsikter på världsmarknaden och den europeiska marknaden, som båda karaktäriseras av språklig mångfald.
- Inom ramen för informationssamhället bör all informationsöverföring mellan språk förbättras och stödjas.
- Gemenskapen bör skapa gynnsamma förhållanden som kan stärka den del av "språkindustrin" som använder den nya informationsteknologin.
- Språkpolitiken inom EU är en del av den politik som är medlemsstaternas och regionernas kulturella ansvar, och därför bör alla åtgärder på gemenskapsnivå lyda under subsidiaritetsprincipen.
- De synpunkter som Regionkommittén har uttryckt i sina yttranden, särskilt i yttrandena om meddelandet "Mot ett europeiskt informationssamhälle — en handlingsplan" och programmen "ARIANE" och "INFO 2000".

1. Allmänna synpunkter

1.1. Vårt nuvarande levnadssätt påverkas av djupa förändringar av de mänskliga kontakterna på grund av att det uppkommit nya former av hjälpmedel för information och kommunikation. Dessa förändringar rör internationaliseringen av informations- och kommunikationstjänster, utvecklingen av multimedia inom alla sektorer (inte enbart inom TV-sektorn) och den väntade ökningen av interaktiva tjänster. Kombinationen av ljud, bild och text i de kommunikationsmedel vi använder har betydande återverkningar som utgör både en utmaning och en fråga som bör granskas närmare och kanske besvaras.

1.2. I det aktuella informationssamhället, som alltmer bygger på utbyte av åsikter, förslag och ställningstaganden, bör man garantera alla europeiska medborgare, oavsett deras språkliga tillhörighet, en jämlik tillgång till informationskällor.

1.3. Europas språkliga mångfald omfattar inte bara de talade europeiska språken, utan även de teckenspråk för döva som används i Europa. För en stor del av de berörda människorna måste dessa språk anses som deras modersmål eller första språk. Med tanke på att teckenspråken är visuella språk är deras utveckling ur informationssamhällets synvinkel särskilt intressant.

1.4. På grund av sitt språkliga arvs rikedom och mångfald står Europeiska unionen inför denna utmaning. Om vi vill undvika att medborgarna blir isolerade och undvika osann eller medelmåttig information bör vi helhjärtat stödja alla flerspråkiga media, oavsett om de är elektroniska eller tryckta på papper.

1.5. Kommissionens förslag bidrar på ett betydande sätt till att utforma en enhetlig europeisk kommunikationspolitik. Denna skulle stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen mellan Europas regioner och öppna en väg för de europeiska medborgarna att delta helt och fullt och mer aktivt i det europeiska bygget.

1.6. Denna politik skulle ha många praktiska fördelar och ge effekter som i hög grad skulle bidra till att riva kvarvarande språkliga barriärer.

1.7. Vi står i nuläget inför en tredje språklig revolution, mer drastisk än de tidigare. Teknik baserad på elektronisk informationsbehandling ändrar återigen vårt sätt att kommunicera. Man måste förhindra att den nya teknikens krav blir till skada för den europeiska gemenskapens språkliga och kulturella mångfald.

1.8. Ett sådant scenario riskerar också att göra det omöjligt för en del av Europas medborgare att kunna dra nytta av vårt kulturarv, att kunna delta fullt ut i den

demokratiska processen och att kunna kommunicera på alla samhällsnivåer.

1.9. Språket gör det möjligt för alla medborgare att engagera sig i frågor som gäller deras ekonomiska, sociala och kulturella miljö, och utgör en av de komponenter som bidrar till att bevara demokratin och den demokratiska rättighet som yttrandefriheten är. Det kulturella livet är också nära knutet till språket, som format olika folks identitet. Problemet måste alltså greppas om livet.

1.10. Det europeiska informationssamhället måste absolut förbli flerspråkigt. Det är otänkbart att föreslå ett avskaffande av gränskontrollen för fysiska personer inom EU om medborgarna inte kan kommunicera sinsemellan. Ett sätt att främja denna kommunikation är att genomföra ett litet antal pilotprojekt med syftet att förenkla spridningen av information från EU och medlemstaterna på vissa av unionens minoritetsspråk. När pilotprojekten utvärderats kan försöket utvidgas till att omfatta alla unionens regionala språk. Dessa åtgärder måste inordnas under redan befintliga program och får inte medföra ekonomiska konsekvenser för de lokala och regionala myndigheterna.

1.11. Om den språkliga mångfalden skall kunna bevaras krävs det samtidigt att medborgarna vill utveckla flerspråkighet. Verkliga kontakter mellan olika språkgrupper underlättas om samtliga som berörs av kommunikationen är beredda att lära sig kontrahentens språk. Europeiska unionen bör vidta åtgärder som bidrar till medlemsstaternas insatser att stödja flerspråkighet. Dessa åtgärder får inte bara inskränkas till den obligatoriska undervisningen.

1.12. Den utmaning som informationssamhället för med sig består alltså i att garantera att den språkliga mångfalden respekteras och att alla ges friheten att delta i denna nya "giv" och dra nytta av de fördelar den erbjuder samt att alla ges rättvisa chanser inom alla verksamhetsområden.

1.13. Därför åligger det i högsta grad alla EU:s medlemsländer att bidra till att Europas språkliga rikedom och mångfald bevaras. Europeiska unionens officiella arbetsspråk bör även i fortsättningen respekteras och medlemsstaterna bör tillämpa bestämmelserna i den europeiska stadgan om lokala språk och minoritetsspråk för att garantera rättigheterna för de medborgare som talar andra språk.

1.14. Utbildningsinrättningar skulle kunna spela en viktig roll i detta hänseende genom att ge medborgarna en lämplig utbildning och genom att bidra till förankra deras modersmål i den globala utvecklingen av informationssamhället.

1.15. Den roll den privata och offentliga sektorn spelar blir allt viktigare vad gäller tillverkningen av särskilda varor som är anpassade till lokala förhållanden och till invånarnas behov i gemenskapens regioner.

1.16. Slutligen är det uppenbart att man måste göra stora ansträngningar för att den nya tekniken och utvecklingen av informationssamhället skall bidra till att den språkliga mångfalden bevaras. Detta åstadkommer man genom att skapa en stabil grund för att utarbeta forskningsprogram och för att införa kunskapsöverföring inom detta område.

2. Särskilda synpunkter

Regionkommittén anser att följande riktlinjer gör det möjligt att säkerställa denna språkliga mångfald:

2.1. Medierna bör fortsätta att sträva mot att använda en sådan infrastruktur som gör det möjligt för dem att nå en allt större publik i syfte att kunna erbjuda ett ökande antal av EU:s medborgare möjlighet att få tillgång till den information de tillhandahåller.

2.2. Den nära förestående boomen för ny teknik och nya tjänster och utvecklingen mot informationssamhället bör absolut följa den flerspråkiga vägen för att tjänstgöra som hävstång för att skapa en unik infrastruktur i ett enat Europa.

2.3. Kommunikationen mellan EU:s olika institutioner och mellan medlemsstaternas offentliga förvaltningar bör bygga på denna flerspråkiga infrastruktur, för att underlätta informationsutbyte genom en fungerande flerspråkig översättning.

2.4. Det är viktigt att redan nu lägga grunden till en europeisk infrastruktur på översättningsområdet, dels när det gäller allmänna lexikon på alla språk, dels när det gäller särskild terminologi som grundar sig på begrepp som är allmänt erkända på europeisk nivå eller världsnivå.

2.5. En medvetandegörande kampanj kopplad till utbildningsprogram bör lanseras för att stimulera medborgarna och få dem att aktivt delta i byggandet av det flerspråkiga informationssamhällets grundläggande struktur. Denna kampanj bör samordnas med de program som redan existerar på området.

2.6. Det vore lämpligt att etablera regler som erkänns av alla EU:s medlemsstater och som säger att produkter som cirkulerar inom EU och tillverkats inom ramen för det nya informationssamhället måste åtföljas av instruktioner avfattade på konsumenternas och använ-

darnas språk för att dessa produkter skall kunna användas utan svårigheter eller risker.

2.7. Direktiv bör publiceras som föreskriver att motsvarande produkter som importeras till EU skall vara utrustade med samma informationshjälpmedel som anpassats till de språk som dominerar på de marknader där de saluförs.

2.8. Det vore också lämpligt att inrätta organ för mellanstatligt samarbete som får i uppgift att tillämpa flerspråkighetssystemet och i övrigt vaka över att gällande regler följs.

2.9. Detta program bör vara öppet för alla inhemska europeiska språk, oberoende av om de officiellt erkänns av EU eller medlemsstaterna eller ej. Detta krav innebär inte att dessa språk måste upphöjas till officiella EU-språk eller arbetsspråk, utan det garanterar att alla Europas medborgare, oavsett språklig tillhörighet, har tillgång till de fördelar som teknikutvecklingen på informations- och kommunikationsområdet innebär.

2.10. Vad beträffar förslaget till rådets beslut anser Regionkommittén att man bör införa ändringar för att göra det möjligt för kommittén att delta i EU:s beslutsprocess. I inledningen till rådets beslut bör det därför finnas en fras med följande lydelse: "med beaktande av Regionkommitténs yttrande", och i artikel 6 bör man lägga till: "och Regionkommittén".

2.11. Regionkommittén anser att den föreslagna nivån på EU:s finansiella bidrag till genomförandet av detta program är otillräcklig och riskerar att äventyra dess resultat. Därför föreslår ReK en fördubbling av de fondmedel som föreslagits och att man prioriterar de handlingsalternativ där det är viktigast att genomföra ramsystem, såsom en infrastruktur för språkresurserna (riktlinje 1) och språkhjälpmedel för att förbättra kommunikationen inom den europeiska offentliga sektorn (riktlinje 3).

2.12. Kommissionens förslag framhäver medlemsstaternas och regionernas ansvar för att utveckla baser för språkresurser och särskilda hjälpmedel för deras eget språk. De finansiella resurser som finns tillgängliga i staterna och regionerna varierar, liksom de ekonomiska intressena för de olika språken. Regionkommittén föreslår att man skall införa idén om en språklig europeisk

solidaritet, som skulle förverkligas med hjälp av EU:s struktur- och regionalfonder.

2.13. Slutligen, och på grundval av de förslag som lagts fram i detta program, ifrågasätter Regionkommittén det rätta i kommissionens bedömning att som rättslig grund för dokumentet enbart använda Romfördragets artikel 130.3 "Industri" och inte, utöver denna, artikel 128 "Kultur". Romfördragets artikel 130.3 är bara tillräcklig som enda rättsliga grund ifall meddelandet inskränker sig till att behandla de ekonomiska aspekterna av den språkliga mångfalden. När språken skall stödjas som kulturella element, däremot, måste man hänvisa till fördragets artikel 128, vilket får till följd att det krävs enhälliga beslut i rådet.

3. Slutsatser

3.1. För att lyckas kräver införandet av ett flerspråkigt samhälle en realistisk och rationell strategi, överensstämmande synsätt och förtjänstfullt samarbete på initiativ av de ekonomiska aktörer som producerar och sprider informationstjänster eller tillhandahåller medel samt tjänster eller system som gör det möjligt att tillgodose de språkliga egenarterna. Detta borde uppnås bland annat genom att stimulera samarbete och inrättande av europeiska ramar som även omfattar åtgärder på lokal, regional och nationell nivå. Om man vill uppnå dessa mål bör man via en enkät identifiera eventuella hinder och föreslå lösningar som därefter skulle utgöra grunden för utfärdandet av genomförandebestämmelser.

3.2. ReK anser att detta tillvägagångssätt är nödvändigt för att undvika många spridda åtgärder som inte är förenliga med varandra. Kommittén understryker dock betydelsen av att befintliga risker ökar om de åtföljande anslagen från gemenskapsbudgeten är extremt knappa.

3.3. Eftersom etablerandet av en europeisk språklig solidaritet definitivt kommer att få ekonomiska återverkningar, framförallt på turismens område och vad gäller marknadsföringen av egna produkter, för de regioner

som uppvisar språklig eftersläpning, anmodar Regionkommittén de nationella myndigheterna och gemenskapens myndigheter att använda en lämplig del av strukturfonderna för att införa och genomföra programmet i fråga. I många regioner kunde programmet användas för att förstärka befintliga projekt.

3.4. ReK anser också att det internationella samarbetet med språkliga infrastrukturer och hjälpmedel för översättning kan införlivas i EU:s övergripande ekonomiska och tekniska samarbetsprogram med länderna i Central- och Östeuropa, Medelhavsländerna, etc, för att underlätta utvecklingen och sammankopplingen av de nationella och regionala strukturerna i dessa länder utanför EU med de europeiska strukturerna.

3.5. Slutligen slår Regionkommittén fast att programmet är ett uttryck för Europeiska unionens ambitioner och dess viktiga uppgift att stimulera Europas industriella tillväxt och att det därför inte i första hand är baserat på de behov medborgarna på lokal och regional nivå gett uttryck för.

ReK vill också peka på en aspekt som inte har belysts och behandlats i tillräcklig utsträckning i kommissionens meddelande:

Datasystem är ett utmärkt verktyg för att systematisera, ge allmän tillämpning åt och sprida termer, ordlistor, ordböcker och annan standardiserad information. De är i första hand verktyg för material som är allmänt, klassificerat och väldefinierat. Språk och språkliga uttryck är däremot ett kulturellt fenomen som är intimt förknippat med den kulturella omgivning där de används. Medan datasystem är konstruerade på grundval av idén om förenkling är språkliga system baserade på en mångfald av nyanser och uttryck.

ReK hävdar därför att det föreslagna programmet inte i tillräckligt stor utsträckning har tagit hänsyn till dessa två aspekter, och föreslår att kommissionens meddelande kompletteras med en djupare diskussion som belyser och fokuserar denna motsägelse mellan programmets två målsättningar.

Bryssel den 12 juni 1996.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA